

EGYHÁZMEGYEI SZINTÉZIS

VESZPRÉMI FŐEGYHÁZMEGYE

Szinódus
2021
2023

Egy szinodális Egyházért:
közösség | részvétel | küldetés

XVI. Rendes Püspöki Szinódus

Egyházmegyei szakasz

2021. OKTÓBER – 2022. ÁPRILIS

A Veszprémi Főegyházmegye szinódusi folyamatainak egyházmegyei szintézise 2021. október – 2022. április

Bevezetés

A szinódust, mint közös utat, amelyre Ferenc pápa meghívta az Egyházat, a Szentlélek nagy ajándékaként fogadta egyházmegyénk. Ezen útrakelésnek két lényeges előzménye volt: a pandémia és a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus az egész magyar Egyházban, ezen belül a mi egyházmegyénkben is. A világjárvány ideje alatt egy egészen különleges, magányos és belső utat kellett bejárnunk. Megtapasztaltuk a bezártságot, a hosszú egyedülléteket, a technikai találkozások közös magányát. Ebben az időszakban a Lélek felébresztette szomjúságunkat a valódi, mély találkozásokra. Ez a szomjúság szükséges ahhoz, hogy valóban tudjunk egymásra figyelve találkozni, tudjuk egymást meghallgatni.

Erre a szomjúságra adta az első nagy választ a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus, amelynek a körmenetén fizikailag tapasztalhattuk meg az Oltáriszentségben velünk lévő Krisztussal bejárt közös út ajándékát. A kongresszuson megünnepeltük az Egyház egységét. Ferenc pápával, a püspökökkel, papokkal, buzgó és éppen csak érdeklődő hívekkel együtt ünnepeltük a vasárnapot. Ebben az ünnepségében arra hívott bennünket Krisztus a szentatya által, hogy ne csak csodáljuk Krisztust, hanem kövessük, azaz járjunk Vele együtt az úton. Ezt jelenti a szinódus: közösen vagyunk úton Krisztussal és az egész Egyházzal.

Egyházmegyénkben e két, jobbra külső tényező mellett a 2021 tavaszán megkezdett pasztorális tervezés határozta meg a szinódus ünneplését. Egyházmegyénk főpásztorunk által kijelölt mottója – „Őseink hite a jövő reménye” – értelmében kiemelt figyelmet fordítottunk hitbéli elődeinkre: egyházmegyénkhez kötődő szentekre, boldogokra, a hit nem kanonizált tanúira. A pasztorális tervezés előkészítő fázisaként tervezett állapotfelmérést összekapcsoltuk a szinódus egyházközségi és intézményi alkalmával. Kérdőívek kitöltése helyett közös beszélgetésre hívtuk az egyházközségek tagjait és az (oktatási) intézmények dolgozóit és tanulóit. Így az egyes egyházközségek is részesülhettek a szinodális konzultációs ülések gyümölcseiben, és elindulhattak saját szinodális megújulásuk útján.

Fő célunk az volt és maradt, hogy a hívők egyre tudatosabban vegyenek részt az Egyház életében, passzív nézőkből aktív szereplőkké váljanak. Ennek eszközeként tekintettünk a szinódusi beszélgetésekre, amelyekben felfedezhettük az Egyház iránti felelősségünket, megtalálhattuk azokat a helyeket, ahol kibontakoztathatjuk talentumainkat a szolgálatban.

Az egyházközségi és intézményi szinódusi alkalmakat előkészítendő mintegy 130 önkéntest képeztünk ki a konzultációs ülések levezetésére. Az öt helyszínen és egy online megtartott képzéseken először közösen éltük meg a szinódusi ülést imádsággal, Isten Igéjének meghallgatásával, megosztással és reflexiókkal, majd a megkülönböztetés folyamatát elősegítve reflektáltunk arra, hogyan lehet a Szentlélek vezetésére figyelve koordinálni a szinódusi beszélgetést.

A beszélgetések témájaként az egyéni és közösségi hitéletet jelöltük meg két megközelítésben. Így a beszélgetések elsősorban az egyénileg és közösségben megélt hit forrásáról és továbbadásáról, a hívők reményének alapjáról, keresztény erőforrásaikról, ünnepeikről, szolgálataikról és imaéletükről szóltak. Ismerve az egyházmegyében élők lehetőségeit, egyházközségenként és intézményenként egy-egy beszélgetési alkalomra hívtuk meg az embereket. A hitüket rendszeresen gyakorlók mellett részt vettek az Egyháztól távolabb állók is, egy külön alkalmat szerveztünk az

Egyháztól eltávolodott, vallásukat már nem gyakorló középkorú felnőtteknek. Egy településen pedig ökumenikus nyitottságban, három felekezet tagjai vettek részt a beszélgetésben.

A hitoktatásban részesülő gyerekeknek és fiataloknak külön alkalmakat szerveztünk, akiket egyházképekről, kereséseikről és az Egyházzal kapcsolatos terveikről kérdeztünk.

2022. március 5-én szinódusi előtalálkozót tartottunk mintegy 300 fő részvételével. Hosszú idő után ez volt az első olyan alkalom, ahol az egyházmegye közösségei találkozhattak egymással. A közös gondolkodás, reflexió és ünneplés tudatosította a résztvevőkben, hogy egy nagyobb közösségnek, az egyházmegyének is részei.

Egyházmegyénkben így összesen 85 beszélgetés zajlott le az egyházközségekben. Az intézményekben 1687 résztvevővel, a hittanosok beszélgetéseiben pedig mintegy 1500 tanulóval gondolkodtunk együtt. Ezzel az egyházmegyénkhez tartozók kb. 1%-át sikerült bevonni a szinódusi találkozásokba.

Eredmények

A hit forrása és továbbadása

Egyházunk egyik fő feladata a hit megőrzése, elmélyítése és továbbadása, ezért ennek a témának jelentős teret szenteltünk a szinódusi beszélgetésekben. Egyértelműen megmutatkozott a család szerepe, mint a hit átadásának és befogadásának helyszíne. A legtöbb résztvevő (szűkebb vagy tágabb) családjától kapta hitét. Egyik vagy másik szülő, nagyszülő vagy közeli rokon is nagy hatással tud lenni a hit kialakulásában. Meghatározó lehet a kereszt- és bérmaszülők személye is; bár az ő kiválasztásuk általában családi vagy baráti szempontok alapján történik. A családi hitátadást nehezíti, hogy a bennünket körülvevő kultúra alapvetően nem keresztény. Egy résztvevő szavaival: *“A korábbi generációk belenőttek ebbe a tradícióba, a mostaniak kinőttek belőle.”*

Bár a hit átadása általában a szülők felől halad a gyermekek felé, a gyerekek is hatnak a szülők hitéletére. Egyes szülők a közös hittanuláson, a szentségekre készülő gyerekek kísérésén keresztül tértek vissza a szentmisékre, az egyházközségük életébe. Bár hitük forrásaként legtöbbször egyértelműen a családot, az idősebb családtagokat jelölték meg, ma már nem természetes, hogy otthon, szülőről gyerekekre száll a hit, az imaélet tapasztalata. Gyakori tapasztalat, hogy a nagyszülők még igyekeznek valamilyen módon járhatóvá tenni az utat az Egyház és az unokák között, ám ezek a próbálkozások főleg a szentségek vételére szorítkoznak. Ennek eredményeként a továbbra is kívülállóként jelen lévő fiatalokat általában nem sikerül tartósan elérni, megszólítani a krisztusi örömhírral. *„Gyermekemet/unokámat vallásosan neveltem, de hitét ma nem gyakorolja”*, hangzik a többször, több helyen visszatérő szempont, melynek (ellen)párjaként legalább ilyen gyakorisággal jelenik meg, hogy általánossá vált a jelenség, hogy a szülő, nagyszülő elviszi a gyerekeket a templomig, otthagya őket, majd mise után értük megy.

A család mellett fontos szerepe van a személyes hit kialakulásában a saját tapasztalatoknak. E tapasztalatok két csoportba oszthatók. Egyrészt gyakran megjelenik az Istennel való találkozás, Isten kegyelmének megtapasztalása egy-egy személyes élethelyzetben, mint pl. betegségből való gyógyulás, nehézségekben Isten segítségének megtapasztalása vagy imatapasztalatok. Másrészt fontosak az Istennel való személyes találkozások egyházi formái, mint pl. a lelkigyakorlatok, lelkiségi könyvek, szerzetesközösségek lelkülete, lelkiségi mozgalmak és egy-egy közösségben szerzett tapasztalat.

A keresztény közösség tanúságtételében kiemelkedő szerepe van a papoknak, hitoktatóknak, egyházi-, oktatási intézményeknek. A keresztény közösség megtapasztalása is sokat segíthet a hit felfedezésében és az Isten melletti döntésben. A résztvevők közül elsősorban a liturgiákat, zarándoklatokat, a közös keresztény szolgálat megtapasztalását említették, de voltak, akiket a

természet, az Istenre nyitott tudomány, a keresztény kultúra vezetett el az Istennel való személyes találkozáshoz. A hit kibontakozásában nagy szerepe van a tudatos egyházi felelősségvállalásnak. A résztvevők közül sokan örömmel fedezték fel e felelősségüket a színódusi beszélgetéseken.

Többször megjelent egy olyan hit- és reményfelfogás, amely keresztény értékekre irányul, nem tekint azonban ezek alapjára, a Krisztussal való személyes kapcsolatra. Utóbbi nélkül azonban az előbbieket alaptalanok, végső soron értelmezhetetlenek.

Ezekből fakadóan is fontos célként, kihívásként merül fel a hitátadás megkülönböztetése a vallási hagyományok átadásától, megőrzésétől. Ezt a szempontot egyes egyházközseinkben az alábbi módon fogalmazták meg: *“veszélyforrás lehet a kultúrkereszténység kiüresedő formája”*; *“fontos a közösségi lét, de lényeges az, hogy ezek (a találkozások, közös programok) keretében Istennel való személyes találkozásra is alkalom nyíljon”*. Szükség van a valódi keresztény hit és remény meghirdetésére, az élő Krisztus éltető, megtartó, átformáló és kultúrateremtő valóságának megismerésére, mert a valódi krisztushit valódi keresztény kultúrát alakít ki.

Hitünk átadásának témájánál minden megosztásban megjelent a személyes példaadásnak és a hit megélésének a kiemelkedő szerepe, amely – amennyiben hiteles – vonz másokat is. A hívek fontosnak tartják, hogy látni lehessen: katolikusok vagyunk, vidám keresztények, akik pozitív hozzáállással, jó szándékkal, emberséggel, empátiával éljük életünket és végezzük szolgálatunkat otthon és munkahelyünkön. Cél, hogy az érdeklődők élhető, építő, tartalmas örömmel találkozzanak, amely elvezeti őket a spiritualitásban megélhető örömeire. A hitelesség egyik elemeként emelték ki, hogy őszintén meg tudjuk osztani másokkal, hogy a hívő embernek is akadnak nehézségei hite megélésében. Tanúságtevő beszélgetésekre van szükség, melyekre akár egy baráti találkozó, egy vendégfogadás alkalmával is adódhat alkalom. *“Mindig merjük megmutatni, kik vagyunk mi, miből meritjük az erőnket.”* Ne féljünk megvallani katolikus keresztény hitünket, melynek jelei napi gesztusainkban vagy otthonunkba lépve is megjelennek, s így beszélgetést indíthatnak. Jelentős hangsúly került az Istent nem ismerőkért való imára, melyet egyházközseinkben is rendszeresen végzünk. Több beszámolóban is megjelent azonban, hogy a hitátadás semmi esetre sem lehet erőszakos.

A személyes hitről való beszéd számos esetben új tapasztalat volt a hívek között. Bár az egyházközségek tagjai több szempontból ismerik egymás családját, életét, többek számára meglepő, megrendítő élmény volt az évek, évtizedek óta ismert testvérek tanúságtevő szavait hallani hitükről, istenkapcsolatukról. Katekéták közt is akadtak, akik megjegyezték: túlságosan személyes élményként élték meg, hogy hitükről beszéljenek egymás előtt. Egy kisebb plébánián így fogalmazott az egyik résztvevő: *“Jó volt hallani, ki miként éli meg a hitét, hiszen erről az oldalról nem ismertük egymást.”*

A közösség, mint a hitátadás kiemelt tere rajzolódott ki a beszélgetésekből, rámutatva egyben a krisztusi közösségek fő küldetésére is. *“A közösség ereje evangelizál”*, hangzott el több alkalommal, ám az is megfogalmazódott, hogy olyan egyházi közösségekre van szükség, ahová meg lehet hívni a keresőket, érdeklődőket, hogy aztán itt útmutatást, segítséget és szempontokat kapjanak bontakozó hitük növekedéséhez. A hívek tapasztalják, hogy ilyen – kisebb létszámú, kortárs, a változatos életállapotú embereket is megszólítani képes – keresztény közösségekből jelentős hiány mutatkozik nagyobb településeken és kis falvakban egyaránt. A keresztény csoportok evangelizáló szerepét értve, ismerve, illetve felismerve több helyen konkrét szempontokat is megfogalmaztak a közösségekkel kapcsolatban: *“Olyan legyen a közösség, annyira befogadó, segítő, megszólító, hogy szívesen menjen oda bárki. Ahhoz, hogy valóban befogadóak lehessünk, szükséges a saját közösségi kapcsolatainkat megerősíteni.”* „Nagyon hiányoznak a gyermekek számára is a megtartó közösségek”, emelik ki az egyik városrészben, jelezve, hogy a gyerekek is igénylik a krisztusi, befogadó, értő közösséget.

Remény

Nehézségekkel és kihívásokkal teli korunkban lényeges szerepe van a keresztény remény erényének. Ezért hívtuk meg a szinódus résztvevőit, gondolják át és fejtsék ki, mi az alapja a reményüknek. Árukkodó szempont, hogy sok beszélgetésben egyáltalán nem is reflektáltak külön erre a kérésre, ill. éppen ebben a témában született a legtöbb felszínes, bizonytalan válasz. A válaszokból az tűnik ki, hogy a keresztény remény fogalma összemosódik a hit fogalmával, bizonyos lelki erőforrásokkal, ill. bizonyos nemegyszer naivnak is mondható optimizmussal. A remény erényét leginkább olyan módon ragadták meg, hogy az az Istennel való találkozás bizonyosságából fakad. A válaszok alapján elmondható, hogy a résztvevők bár ráéreztek a remény fontosságára, azt megfogalmazni, a fent említett szempontoktól (legalábbis a megfogalmazás szintjén) megkülönböztetni nem tudták. Az őket körülvevő világban tapasztalható reménytelenséggel szemben keresik azokat a biztos pontokat, amelyek alapján tudnak reménykedni. Ebben az összefüggésben több alkalommal is felmerült az Istennel való kapcsolat, az ő gondoskodása, Krisztus feltámadása, az Egyház léte által megragadott gondviselés, az örök élet ígérete. A remény jeleit veszik észre olyan élethelyzetekben és tapasztalatokban, amelyek erőt adnak a nehézségek közti továbblépésre. A remény táplálóiként nevezték meg a szentségek vételét, a Szentírást, a találkozások és az osztozás erejét, a lelkipásztorok gondoskodását és nyitottságát.

Hétköznapok és közösségeink erőforrásai

Jelenlegi életkörülményeink általános tapasztalata a túlterheltség – egyházi és világi közegben, gyerekek, fiatalok, felnőttek, gyakran idősek esetében egyaránt. Ezért bátorítottuk közösségeink tagjait, hogy tekintsenek erőforrásaikra, különösen azokra a lelki forrásokra, amelyekből a nehézségek idején tudnak meríteni. Ezen erőforrások között első helyen szerepeltek a személyes és a közösségi imádság különböző formái. A válaszokból arra következtethetünk, hogy a személyes istenkapcsolat sok testvérünk számára jelent valódi életforrást. A közösségi imádságok közül kiemelkednek a szentségekhez kapcsolódók, túlnyomó többségben a szentmise – különösen, ha abban mély, a következő napokra szóló útmutatást tartalmazó homília hangzik el. Sokan említették a szentségimádást, a bűnbánat szentségét, a lelki vezetést, a lelkigyakorlatokat, Isten Igéjének olvasását és – főleg a járvány óta elterjedt – online keresztény tartalmakat.

Az egyéni erőforrások mellett a család, a plébánia, az egyházközség vagy általában a keresztény közösség jelent meg. A közösséghez való tartozás önmagában is jelentős erőforrás, amikor azonban ez a közösség hozzásegít az Istennel való találkozáshoz és a vele való elmélyült kapcsolathoz, az hatalmas energiákat szabadít fel. Fontos erőforrást jelentenek az ünnepek, az azokra való készület is. Többen utaltak vissza ezen a ponton a 2021 őszi ünnepelt eucharisztikus kongresszusra, amelynek tapasztalatából mind a mai napig táplálkoznak. Több helyen nehézségként fogalmazódott meg, hogy keresztény közösségeink gyakran magukba zártak, megközelíthetetlenek a külvilág és más hívők számára is.

Az Egyházban a közösség időben is kiterjeszhető: erőforrást jelentenek az ősök, elődök és mindazon személyek, akiknek a hitünket köszönhetjük; kanonizált és nem kanonizált szentek. Nagy feladatot jelent azonban az előttünk élt szentekhez való olyan kapcsolódás, amelyből a jelen kihívásaihoz tudunk valódi erőt meríteni. Különösen vidéki területeken jelent azonban problémát a közösségeink elöregedése, csökkenése, ami így ezen közösségeink erőforrásait is veszélyezteti. Éppen a szinódusi beszélgetések döbbsentettek rá sokakat arra, hogy ezt a folyamatot nem szükséges mintegy kívülről szemlélve elszemvedni, hanem tenni is lehet ellene személyes felelősség- és szolgálatvállalással. Egyik szinódusi résztvevőnk szépen foglalta össze a közösségi erőforrás jelentőségét: *“Nem tudom felsorolni milyen erőforrásai vannak a közösségnek, azt sem tudom*

elmondani, hogy milyen érzés egy bensőséges, meghitt légkörű közösséghez tartozni, de azt tudom, hogy mit veszíthetnék, ha nem tartoznék egy ilyen közösséghez.”

Éves egyházközségi események, ünnepek

Keresztényként mindig van okunk ünnepelni, hiszen a Krisztussal való kapcsolatunk mindig új kegyelmekkel ajándékoz meg bennünket. Az éves ünnepek mellett fontos a vasárnap megünneplése is, amely nemegyszer kihívás elé állítja a családokat. Több megosztásban is elhangzott azonban, hogy a felgyorsult életben ellaposodtak ünnepeink, sok helyen a templombúcsú már elvesztette jelentőségét, a szentmisék személytelenné váltak: *“a vasárnap szentségének fontossága is kezd elkopni. A Covid-járvány sokat rontott a helyzeten.”* Az ünnepek méltóságát többen is hangsúlyozták.

Tekintve, hogy Jézus önmagát adja kétezer éve minden szentmisében, ünnepeink pedig éppúgy az Ő áldozatára, életadó örömhírére és az Istentől kapott kegyelemekre mutatnak rá, ünnepek és szentmiséink “ellaposodásának” hátterét talán nem az utóbbi évtizedek változásaiban, hanem egy belső, hitéletbeli felszínességben kell keresnünk, ahogy azt az egyik közösségben a következő módon emelték ki: *“sajnos ma az ünnep templomi része háttérbe szorult, elsősorban a családokra korlátozódik. Így nagyon sokan nem ismerik az ünnepek valódi tartalmát.”* Az ünnepekre történő lelki felkészülés lényeges elemeként emelték ki a hívek a lelkigyakorlatokat, melyek advent és nagyböjt idején segítik a tudatosabb befelé figyelést.

További szempont a közösségben történő ünneplés igénye: *“leginkább azok az ünnepek adnak erőt, amelyeken az egész család részt tud venni, akár plébánián, akár egy-egy (elsősorban oktatási) intézmény életében.”* Az ünnepekre való közös készüllet, a hozzájuk kapcsolódó közös szolgálatok közösségformáló eseményként jelennek meg az egyházközségek életében, de a hívek nosztalgiával emlékeznek a korábbi egyházközségi farsangi, szüreti bálókra is. A közösségi dimenzió mellett megjelenik a személyesség iránti vágy: *“amelyik ünnepnek van valamilyen különleges karaktere, szentelménye, ahol valami kézzelfoghatót kapnak az emberek (pl. Balázs-áldás, hamvazás), az sokkal jobban befogadható a mai ember számára.*

Személyes és közösségi szolgálatok

A szinódus egyik kulcsszava a *részvétel*, amely arra hivatott, hogy felébressze a hívekben saját felelősségüket, és teret adjon nekik az Egyház életébe való bekapcsolódásba. Nagyon sokan lelkesen ismerték fel, hogy nekik személyesen is lehet helyük, vállalhatnak szolgálatot. Bár a világi hívők egyházi szolgálatokba történő bekapcsolódását egyesek inkább a papok számának csökkenéséből fakadó kényszerhelyzetként élik meg, a legtöbb hívő alapvetően örült a felismerésnek: Egyházában Krisztus számít rá. Természetesen kegyelem szükséges ahhoz, hogy egy-egy személy (esetleg csoport) megtalálja a maga szolgálatának a helyét a közösségeinkben. Ezért van nagy jelentősége a papoknak és a közösségek vezetőinek, hogy tudják úgy megszólítani az embereket, hogy mindenki felismerje saját szolgálatának helyét, saját felelősségét. Sokaknak ez a felelősség új, szükségük van arra is, hogy kísérjék őket szolgálatuk teljesítésében. A szolgálatban nagyon lényeges a hívek és a lelkipásztorok valódi együttműködése, közös szolgálata, mert ez építi igazán a közösséget. A résztvevők egy része eddig is vállalt rendszeresen vagy alkalmasszerűen valamilyen szolgálatot a saját közösségében pl. oltár- és templomdíszítést (főleg ünnepek előtt), templom- és temetőtakarítást, szentmisékhez kapcsolódó szolgálatokat, énekkari szolgálatot, karitatív tevékenységet, részt vettek a Mária Rádió futárszolgálatban vagy az Úrnapi sátrak díszítésében. A szolgálat egyszerre teher és örömforrás. Sok erő szükséges hozzá, miközben a közös szolgálat lényeges erőforrásként is megjelent. A szolgálatokat végző testvérek részéről természetesen megfogalmazódott az elismerés és a megbecsülés iránti igény; nemegyszer a közösségek tagjai és

vezetői teljesen természetesnek veszik egy-egy szolgálat megvalósulását, így elmarad a köszönet. Mások azért nem kapcsolódtak be a szolgálatokba, mert nem jutott el hozzájuk a megfelelő információ – mintha csak egy bizonyos szűk kör vehetne részt tevőlegesen egy-egy egyházközség életében.

Imaélet, imaalkalmak

“Az ima nélküli élet sivatag, imával együtt oázis.” Több közösség megosztása szerint kevesen és keveset imádkoznak, nincs rendszeres imaélet. “A közösségi imák sokszor elmaradnak, ennek a helyét a közösségi média vette át.” Egyes imacsoportok gyakran zártnak, szűk körűnek bizonyulnak kívülről, a munkaidőben tartott imacsoport-alkalmak a generációk közötti párbeszédet, mások megszólítását eleve ellehetetlenítik. Itt megjelenik az elvilágiasodás kísértése, amikor a hitátadás helyett a közösségi lét csupán a hagyományörzésre korlátozódik. Kevés családban van közös ima, keveseknek van ebben tapasztalata. Az imádság nemegyszer csak akkor kerül előtérbe, ha baj van, s ez ugyancsak gyakori tapasztalat: “főleg bajban, segítségért imádkoznak, hálaadás miatt nagyon ritkán.” Egy településen az imaélet gyümölcseiként sorolják fel a betegek gyógyulását és a kérő imádságok meghallgatását, mintegy rámutatva, hogy a köztudatban a *valamiért*, illetve a *valami ellen* irányuló imák kiemelkedő arányban vannak jelen, szemben az Istennel való éltető kapcsolat megélésével, melyről csak ritkábban esik szó. Az imádság típusai kapcsán változatos imamódok kerültek elő. A hívek fontosnak tartják a közös imádságot, ugyanakkor az elmélkedést, egyéni meditáló imádságokat, elcsendesedést is, hiszen a kettő egymást kiegészíti. Gyakran jelenik meg a közösségek hitéletében a szentségimádás, Rózsafüzér Társulat imái, litániák, fatimai imaórák, helyi papért imádkozók közösségének alkalmi, a Szentírás és vallásos témájú könyvek olvasása, a szentekhez szóló könyörgések. Az egyik résztvevő emelte ki, hogy nem tartja avított imaformának a búcsúba járást, ugyanakkor ennek a lelkeségnek a visszahúzódását sajnálatos jelenségnek találja. Volt település, ahol kifejezetten igény mutatkozott arra, hogy az imamódok szélesebb repertoárjával ismerkedhessenek meg a közösség tagjai.

Hittanosok szinódusi válasza

A hitoktatók vezetésével főleg a felső tagozatos és középiskolás, alkalmasint alsó tagozatos gyerekek és fiatalok körében tartottunk szinódusi konzultációs üléseket. A többi alkalomtól eltérően elsősorban a gyerekek és fiatalok hithez, Egyházhoz való viszonyát igyekeztünk felmérni, hogy ezzel is pontosabban láthassuk hitünk várható alakulását a következő években.

Általánosságban láthatóvá vált, hogy a hitoktatásban részesülők jelentős része rendelkezik egy az életkorának többé-kevésbé megfelelő (természetesen fejlődő, alakuló) személyes hittel, amelyet gyakran nem tudnak pontosan szavakba önteni. A hitoktatásban részesülők egy része azonban távol áll a hittől, minden egyházi tevékenységet kényszernek élik meg, belülről elzárkózik az Egyház felől érkező ingerektől. Magától értetődik, hogy ők általában kritikusabban látják az Egyházat, benne kizárólag az emberi szervezetet veszik észre.

Elsőként a gyerekek és fiatalok *Egyházzal kapcsolatos asszociációira* kérdeztünk rá. A válaszokból kiderült, hogy az Egyházat elsősorban a Jézussal és az Istennel való találkozás intézményes helyének tekintik, amelyhez gyakran kötnek pozitív érzéseket, mint pl. biztonság, otthonosság, hasonló értékrendű emberekkel való találkozási hely és közösség. Alkalmasint előkerültek az Egyházzal kapcsolatos kritikusabb megjegyzések is (pl. az egyház gazdagsága, maradisága, komorsága, kirekesztő volta), amelyek részben az Egyháztól egyébként távolabb állók tapasztalatait, részben pedig az Egyházat manapság érő lejárató vádak tükrözik. Emellett felszínre kerültek olyan észrevételek, amelyek rámutatnak az Egyház sebeire, amikor az Egyház nem a saját küldetését éli.

Ilyenek a nyílt pártpolitika a liturgián, a megfelelési kényszer alkalmazása, a moralizálás, a kizárólag a bűnökre koncentráló morális oktatás.

A hitoktatásban részesülők *hitének forrása* elsősorban a (szűkebb és tágabb) család. A gyerekek és fiatalok otthonról hozzák a hit (és alkalmasint a hitetlenség) mintáit. A családi környezeten túl meghatározó a hitoktatók, a papok, az iskolai közeg és a saját tapasztalatok szerepe.

A gyerekek és fiatalok színódusi beszélgetéseinek negyedik témája a *lelki segítség* keresésének helyeire vonatkozott. A résztvevők egy része azt jelezte, hogy nincsenek lelki problémái. Akik érzik a lelki segítség szükségességét, az általuk elérhető helyeken keresik azt. Itt is fontos szerep jut a családnak, a katekétáknak és a lelkipásztoroknak. Ezen a ponton gyakran megjelenik a személyes istenkapcsolat és imádság jelentősége. Akik valamilyen okból kifolyólag nem érnek el keresztény útmutatást, más helyeken keresnek támaszt, akár a kortárs csoportban vagy háziállatoknál, ritkán ezoterikus praktikákban.

Kíváncsiak voltunk arra is, hogy mik azok a témák, amelyek érdeklik a gyerekeket és a fiatalokat, s *mely kérdésekre várnak választ az Egyháztól*. A megfogalmazott kérdések két fő irányba mutatnak. Egyrészt teológiai jellegű kérdések merültek fel főleg Isten létének bizonyításával, Jézus életével, halálával, feltámadásával és történelmi szerepével, a Vele való találkozás lehetőségeivel, a helyes életforma kialakításával, a halállal és az örök élettel kapcsolatban. Másrészt hangsúlyosak a személyes jellegű kérdések, amelyek az önazonosságra, az élet személyes értelmére, a saját hivatás megtalálására irányulnak. Többször megfogalmazódtak az egyházi személyek, különösen is a papok életformájával kapcsolatos kérdések. A hitoktatásban résztvevők egy kisebb hányada nem fogalmazott meg kérdést.

Az utolsó kérdés arra irányult, *hogyan szeretnék a gyerekek és fiatalok részt venni az Egyház életében*. Itt a szoros elköteleződéstől egészen a határozott távolságtartásig a legkülönbözőbb válaszok születtek, amelyek több csoportba oszthatók: többen jelezték, hogy felnőttként kifejezetten egyházi pályára lépnének, akár papként, szerzetesként vagy katekétaként, egy alkalommal sekrestyésként. A résztvevők jelentős része szívesen vesz részt különböző karitatív tevékenységekben már most is, ill. tervezik ezt a jövőben. Sokan hajlanak arra, hogy liturgikus szolgálatokat vállaljanak ministrálással és felolvasással. A többség a személyes istenkapcsolatát akarja megőrizni és (később családjának) továbbadni – ezekből a válaszokból nem derül ki, hogy ezt mennyire egyháziasan, ill. a „maguk módján” képzelik el. Végül vannak, akik kifejezetten nem szándékoznak részt venni az Egyház életében, elsősorban más tevékenységek vagy érdektelenség miatt.

A hitoktatásban résztvevő gyerekek és fiatalok beszélgetéseiből az alábbi következtetések vonhatók le: (1) A mai 6–14 éves korosztályban (is) megvan az Istenre, Krisztusra és az Ő evangéliumára való nyitottság, a gyerekek és fiatalok többsége vár egyfajta hiteles útmutatást – bár ezt az Egyházban sokan nem találják meg. (2) A résztvevők elsajátították az Egyház tanításának néhány fontos elemét, ezt azonban csak ritkán tudják összekapcsolni a hétköznapjaikkal. Szükségük van a korosztályuknak megfelelő evangelizálásra, az Istennel való személyes kapcsolat útjainak feltárására. E nélkül az Egyház érthetetlen és értelmezhetetlen marad számukra. (3) Több módon jelent meg a résztvevőkben az igény olyan közösségekre, ahol kortársaikkal együtt élhetik meg a hitüket a hétköznapokban. (4) Az iskolai hitoktatás keretei önmagában nem elegendőek arra, hogy az ott megszólított gyerekek és fiatalok valóban megérkezzenek az Egyházba. Egy külső, elméleti tudást szereznek a hitről, amely így távol marad tőlük. Ezért van különleges szerepe a katekétáknak és a

lelkipásztoroknak, akik személyükben képeznek hidat a tanulók és az Egyház között. Szükséges e híd „kiszélesítése”, a tanulók bevonása a plébániai életbe.

Egyéb javaslatok

A szinódusi beszélgetéseken felmerült sokféle javaslat és ötlet, amelyek közül a lényegesebbeket itt soroljuk fel:

- Megjelent a liturgia méltó ünneplésének igénye. A legtöbb hívő tudatában van annak, hogy ez mind a papok szolgálatán, mind a hívők részvételén múlik.
- Papok és hívek közös tapasztalata, hogy a hit továbbadásában nehézséget okoz a meglévő, kölcsönös távolság, melynek áthidalására mindkét oldalról igény mutatkozik.
- A híveknek nincs rálátásuk arra, miként, milyen rendező elvek, prioritások mentén, illetve keretek (a szolgálattal járó konkrét feladatok, napirend stb.) között zajlik a papok élete. Ebből fakadóan a közösségek tagjai rendelkeznek ugyan egyfajta elképzeléssel arra nézve, miként kellene szolgálniuk az atyáknak, ám ez az elképzelés gyakran nem egyezik azzal, amit a papok saját hivatásukról elképzelnek, illetve, ami abból megvalósítható a valóságban.
- Ugyancsak a hívek részéről fogalmazódott meg az elvárás a papok (tovább)képzésére vonatkozóan: a mai világban felmerülő kihívásokra válaszolva a képzések során szükséges volna mélyebben érinteni a közösségépítés és -szervezés, a lélektan, önismeret témáit.
- Szükség van a hit újraértelmezésére mai nyelven, mai szókészlettel, ezáltal megszólítva másokat is. Gyakran elhasznált szavakat és sztereotípiákat használunk.
- Lelkiségi csoportok tapasztalata, hogy *„a plébános atyák többsége nem veszi igénybe az általunk felajánlott kincseket, melyekkel hatékonyan tudnánk szolgálni.”*
- Igény mutatkozik arra, hogy a Balaton-parton megszólítsuk a turistákat, bevonva azokat is, akik csak hosszabb-rövidebb ideig tartózkodnak a Balaton-parti településeken.
- Igény merült fel az egyházközségek közötti – alkalmi/rendszeres – tapasztalatcserére, a jó gyakorlatok továbbadására. Ebben az egyházmegyétől várják a segítséget a hívek.
- Néhány közösségben megfogalmazódott az az igény, hogy az Egyház szenteljen több gondosságot a hajótörött családoknak, amelyeknek egyes tagjai kirekesztve érzik magukat a szentségekből.
- Kis falvak plébániai közösségei úgy érzékelik, hogy nincs kapcsolatuk az egyház felsőbb szintjeivel.
- Kevés a keresztény szórakozási lehetőség (pl. bál).
- Az egyház vezetői, magasabb rangú emberei mintha kiszorulnának a többségi médiából, ezzel „pályán kívülre” sodorva a keresztény értékeket is. Hiányolják a vezetők határozott kiállását nemcsak a szószéken vagy a belső médiumokban, de a teljes nyilvánosság előtt is.
- *“Felmerülő igényként említették: össze kellene hívni időnként a helyi közösségek vezetőit egy-egy tapasztalatcserére, új ötletek és lehetőségek megosztásának tekintetében. Kijelölni közülük egy vezetőt, majd ugyanezt megtenni kerületi, esetleg egyházmegyei szinten is. Ez lehetne a közösségeink erőforrásainak alapja, érezni, átélni, hogy tartozunk valakihez és értékesek vagyunk.”*

Befejezés

A fent kifejtett eredményeken túl az eddig megtett közös út már most rengeteg gyümölcsöt hozott közösségeinkben és egyházmegyénkben. A kezdeti lépéseket a papok és hívek többsége idegenkedve, kissé kételkedve fogadta. Eleinte kevesen lelkesedtünk, a többség inkább vélt vagy valós veszélyekre irányította a figyelmet. Nagy örömmel tapasztaltuk, hogy mindezek ellenére sokan hallgattak Krisztus hívó szavára, léptek, és elindultak az ismeretlen felé.

A színódusi út alapja az Isten Szavára való hallgatás. Éppen ezért figyeltünk a Szentírásra, ezért tartottunk többször is csendet a színódusi összejöveteleken, ezért próbáltuk megkülönböztetni Isten hangját az összes többitől. Rá akartunk hallgatni a testvéri megosztásokban, beszélgetésekben is. Így megtapasztaltuk, hogy Isten Szava élő és éltető szó – bármely csatornán érkezik is.

Ebben a nyitottságban tudunk valóban találkozni egymással. Tudtunk beszélgetni, mert nem véleményeket kerestünk, hanem magunkat osztottuk meg. Ezekben rá tudtunk csodálkozni, hogy a különbözőségeink gazdagságot jelentenek. Az ilyen típusú párbeszéd a legjobb ellenszer a háború ellen, a valódi béke eszköze. A béke terében tudtunk valóban nyíltan megszólalni, megkerestük a hitünket személyesen kifejező szavakat, új kifejezésekkel fogalmaztuk meg személyes, katolikus hitünket. Felismertük, hogy hitünk kimondható, megosztható – egymás felé, később pedig kifelé is. Rengeteg jó ötlet, gyakorlat került napvilágra, amelyeket összegyűjtve a közeljövőben egyházmegyénk elé tárunk.

Rácsodálkoztunk arra is, milyen fontos számunkra az Egyház, és hogy részei vagyunk annak, helyünk és felelősségünk van az Egyházban. Igényünk és szükségünk van a közösségeink megtartó erejére. Nem akarunk csak nézők (kritizálók) lenni, vállalni akarjuk a felelősség ránk eső részét. Ezzel hatalmasat léptünk az Egyház élőbbé tétele felé: korábban béna, vagy annak hitt tagok mozdultak meg, és kezdték keresni helyüket, szerepüket.

Természetesen számos nyitott kérdés maradt, sok új kérdés is felmerült, amelyekre nincsenek kész, előregyártott válaszaink. E kérdések tudnak nagyon fájdalmasak lenni, de egyúttal erőt adnak, inspirálnak a keresésben és a továbblépésben. Nem az Egyház felépítését akarjuk megváltoztatni, hanem a meglévő lehetőségek között keressük Isten jelenlétét, s azt, hogyan tudjuk ezt az életet továbbadni a körülöttünk élőknek.

Nagy örömmel tapasztaltuk, hogy van igény a folytatásra. Gyakori volt a visszajelzés, hogy a felvetett és a beszélgetések közben felmerülő kérdésekkel még hosszú órákat lehetne foglalkozni. Megérettük az Igére és az egymásra való hallgatás ízét, több egyházközségben azóta rendszeresen (leginkább havonta) tartanak színódusi beszélgetéseket a felvetett témákról, ill. azokról a kérdésekről, amelyek ezen közösségek életében jelenleg fontosak. Ezzel a lendülettel, a színódus gyümölcseit felhasználva folytatjuk az egyházmegyei pasztorális tervezést, építve az egyre aktívabbá váló közösségek együttműködésére és szolgálatára.

A résztvevők megfogalmazása alapján a közös út e szakaszát úgy éltük meg, mint egy pünkösdi tapasztalatot: sokféle nyelven, módon beszélünk, mégis egységben vagyunk. Új életet, bátorságot és erőt nyertünk. Bár látjuk a nehézségeket, a kihívások nagyságát, ám azt is látjuk, hogy nem egyedül kell szembenéznünk velük. Világunkban mostanában több biztosnak vélt pont megrendül, ám elkezdjük látni a biztos pontokat, amelyek megtartanak, látjuk, hogy Krisztus hűségesek hozzáánk, s az ő hűségére alapozva haladhatunk a valódi, biztos élet felé.

Egy szinodális Egyházért: közösség | részvétel | küldetés

A VESZPRÉMI FŐEGYHÁZMEGYE SZINÓDUSI IDŐVONALA

2021. október 17.

Dr. Udvardy György érsek megnyitja a szinodális út egyházmegyei szakaszát.
"Add erőt, hogy készséges akarattal kövessük a Te üdvösséges akarodat."

2021. december

Plébániák és oktatási intézmények szinodusi mentorainak kijelölése.

2022. január–február 28.

Megvalósulnak a helyi szinodusi beszélgetések a kijelölt mentorok szervezésében az egyházközségekben, iskolákban, közösségekben.

2022. március–április

Egyházmegyei szintézis elkészítése a beérkező helyi szintézisek alapján.
Szintézis továbbítása az MKPK felé április végéig.

2023. október

Tizenhatodik rendes püspöki szinódus Rómában.

2021. október 10.

Ferenc pápa megnyitja a 2023-as püspöki szinódushoz vezető folyamatot.
"Legyünk evangéliumba szerelmes zarándokok, nyitottak a Szentlélek meglepetéseire!"

2021. november

Egyházmegyei szakasz előkészítése és véglegesítése a Pasztorális Tanács bevonásával.

2022. január 11–18.

Felkészítő tréningek a kijelölt mentorok számára az egyházmegye 5 pontján: Pápa, Zirc, Alsópáhok, Veszprém, Tapolca.

2022. március 5.

Szinodusi előtalálkozó – közös egyházmegyei ünneplés Veszprémben (Hangvilla).

2022. május – 2023. október

Országos, majd kontinentális munkadokumentumok születnek a világegyházban lezajló szinodusi megosztások, tapasztalatok alapján.

